

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmæ Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

Secundæ partis principalis, de tribus virtutibus theologis, Tractatus I.
vnicum continet capitulum in quo succinctè de numero & ordine earu[m]
in communi agitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46132)

sint, sic sunt coram eo. Gentes sunt gentiliter viuentes. Psal. Ad nihilum deductus est in conspectu eius malignus, &c. Esaia 41. Omnes gentes quæ pugnant aduersum te, erunt quasi non sint. Esse laudabile, & quod alicuius valoris est, esse gratiæ est. 1. Cor. 15. Gratia Dei sum id quod sum. Ipsa potentia recipiendi gratiã videtur præualere toti mûdo, cuius signum est, quod damnatis potius videretur expedire esse in statu in quo gratiã possent recipere, quàm totum mundum habere. Homo sine gratia vel virtute est velut arbor arida in cædio infernali apta. Luc. 23. Si in viridi ligno hoc faciunt, in arido quid fiet? Eccle. 6. Non te extollas in cogitatione animæ tuæ velut taurus: ne forte elidatur virtus tua per stultitiã. Et subditur: Et relinqueris velut lignum aridum in eremo. Figura hominis absque gratia, est ficus maledicta à Domino; & arefacta. Matt. 21. Vita gratiæ multum est amanda. Cum enim triplex sit vita: naturæ scilicet, gratiæ, & gloriæ: vita naturæ valorem suum habet ex vita gratiæ: Sen. Non viuere bonum est, sed bene viuere. Vita naturæ viuunt & demones & animæ damnatæ, quibus bonum esset non esse. Vita verò gloriæ acquiritur per vitam gratiæ. Filius Dei vitam gratiæ morte sua voluit restaurare, & ad sustentandam eam pabulo doctrinæ vel exemplo ferè triginta tribus annis voluit in miseria huius mûdi manere. ¶ Itæ virtus vel gratia hominem super se leuat. Thren. 3. Leauit se super se. Sen. O quam contempna res est homo, nisi supra humanam surrexerit. Item, virtus non solum grata est Deo, imò est ipsa gratia hominem faciens gratum Deo & opera eius. Sine ea nullus Deo gratus est: cum ea nullus potest esse quin sit Deo gratus. Vnica gutta gratiæ si in diabolo esset, ipsum Deo gratum faceret. Omnes in quibus gratia non est, filij sunt iræ. Gratius est vnicum opus ex gratia factum, quàm infinita absq. gratia. Ex hoc perpendi potest fatuitas eorū quibus gratia grata non est, qui vel mala sua, vel bona contemptibilia ei præponunt. Sen. Adco gratiosa est virtus, vt insitum sit malis probare meliora. Sen. in epistolis: Errare mihi visus est qui dixit: Gratius est pulchro veniens ex corpore virtus. Non enim vlllo honestamento eger: ipsa magnum sui decus est, & corpus suum consecrat.

Secunda partis principalis, de tribus virtutibus theologis, Tractatus I. vnicum continet capitulum in quo succinctè de numero & ordine earū in communi agitur.

Dictum est de Virtute in communi: nunc dicendum est de speciebus virtutum. Et primò de Theologicis scilicet

Fide, Spe, & Charitate. De quibus 1. Cor. 13. Nunc manent fides, spes, charitas. His scientia & prophetia militant: ut dicit ibi gl. Aug. in libro de Trinitate dicit. quod propter ista tria in animo edificanda omnium diuinorum librorum machinamenta con-
 surgunt. Ideo verò prius dicitur de theologis, quàm de ceteris: quia theologica ordinant animam ad finem supremum: cetera verò circa ea quæ sunt ad finem illum. In intentione verò operantis prior est finis his quæ sunt ad finem. Secundum enim naturam finis, sumuntur ea quæ sunt ad finem. Causa finalis causa causarum est. Secundum enim exigentiam finis causa efficiens eligit materiã, & in materia electa intendit acquirere formam competentem fini. Verbi gratia: Qui vult facere instrumentum ad secandum, eligit materiam duram. Si enim esset mollis, potius cederet quàm secaret. In materia verò dura, acquiritur forma acuta: si enim obtusa esset, non esset penetratiua, neque idonea ad secandum. Sic finis in intentione operantis, prior est his quæ sunt ad finem, tãquam quædã causa motiua ad illa. Et virtutes Theologica quæ ordinat ad finem supremum, priores sunt ceteris virtutibus quæ disponunt animam ad ea quæ sunt ad finem.

¶ Tres verò sunt, quia necesse habemus finis bonitatem cognoscere & desiderare, & aliquam fiduciam obtinendi habere, ut scilicet agnoscamus quò debeamus tendere, & velimus venire, & speremus posse peruenire. Non enim tentanda sunt quæ omnino effici non possunt, ut ait Sapiens: Fide bonitatem finis agnoscimus, Charitate desideramus, Spe fiduciam obtinendi habemus. Quum tria exigantur ad bene operandum, scire, posse, & velle: & scire nostrum propter peccata sit diminutum in vi rationabili, & posse in irascibili, & velle inordinatum in concupiscibili, fides supplementum est cognitionis in rationabili, spes supplementum fortitudinis in irascibili, charitas est ordinatiua voluntatis in concupiscibili. ¶ Fide cognoscimus supremum finem, siue summum bonum esse boni se communicans. Ex qua cognitione duæ affectiones oriuntur: scilicet spes, ex eo quòd cognoscitur liberalissimus boni sui communicando: & desiderium, ex eo quòd cognoscitur esse bonum, quo nihil melius potest desiderari. Bonum enim est, quòd desideratur ab omnibus, ut ait beatus Dionysius. Etiam secundum Aristo. Omnia bona exoptant. Vita hominis absque lumine fidei vaga est, nesciens quò tēdat. Io. 12. Qui ambulat in tenebris, nescit quò vadat. Homo absque fide ad molam temporalium istorum circuit ad modum Sampsonis excutari. Iudic. 16. aeterna nec cognoscens, nec cupiens

cupiens. Psal. In circuitu impij ambulat. Item viā ciuitatis habitaculi non inuenerit. Eccl. 10. Labor stultorū affliget eos qui nesciunt ad urbē pergere. Thren. 4. Errauerunt cæci in plateis. Fide homo in viā dirigitur. Et quia viā ardua est, spe omnipotēti innititur. Et per charitatē suauitate summi boni trahitur. Trahit enim sua quēque voluptas. Can. 8. Quē est ista quē ascendit de deserto, deliciis affluēs, innixa super dilectū? Aug. in lib. de libero arbi. Tanta est incūditas diuini aspectus, quōd nō potest videri sine amore. ¶ Harum trium virtutū est mentēm virginē castā exhibere Christo. Virginitas enim mētis (vt ait Aug.) cōsistit in hoc, quōd fides sit integra, spes solida, & charitas sincera. Et vt ait idē Aug. in lib. de Doctrina Christiana: Homo fide, spe, & charitate subnixus, & eas inconcusse retinēs, nō indiget scripturis, nisi ad alios instruēdos. Et subdit: Multi per hęc tria etiā in solitudine sine codicibus viuūt. Fides (vt ait Aug.) nos Deo supponit, spes erigit, charitas vnit. Fide agnoscim⁹ nos sub Deo esse, & debitores esse seruitij. Spes nos eleuat vt audeamus aggredi quod supra vires nostras est. Charitas verō nos facit vnū esse cū Deo. Amor enim est vis vnitiua, vt dicit Dionysius. Inter virtutes theologicas prius de Fide dicitur: quia actus fidei prior est actū spei & charitatis: vt patebit inferius.

Secunde partis principalis de tribus Virtutibus

Theologicis Tractatus II. de Fide.

De ordine dicendorū in hoc tractatu, & de necessitate Fidei. CAP. I.

DE Fide verō hoc modo dicemus. ¶ Primō ostendemus necessitatem huius virtutis. Secundō descriptiones eius ponemus. Tertio, de vnitāte fidei tangemus. Quarto, cōmendationi ipsius insistētis. Quinto, tangetur de articulis. Sexto, de erroribus & causis errorū. Septimō, ad diuersitates fidei descēdemus. ¶ Circa primū notādū quōd cū homo sit ab aliquo, & sub aliquo, & ad aliquid, & supra aliqua, necesse habet cognoscere illū a quo est, ne sit de tāto beneficio ingratus, & per consequēs ceteris beneficiis indignus. Ber. Ingratitudo est ventus vrens, siccās sibi fontē pietatis, rosē misericordiæ, fluētā gratiæ. Item, necesse habet cognoscere eū sub quo est, ne sit inutilis seruus, & per consequēs ira Domini pœna dignus. Prou. 14. Acceptus est regi minister intelligens: iracundiā eius inutilis sustinebit. Mat. 27. Seruū inutilem proiicite in tenebras exteriores. ¶ Circa illum verō sub quo est, necesse habet cognoscere & eius maiestātē vt sciat eum glorificare. Maiestas est, q̄ significatur per